

NOTATKA / NOTE

***Diabrotica virgifera* LeConte, 1868 (Coleoptera: Chrysomelidae)
– obcy gatunek chrząszcza w Puszczy Kampinoskiej**

Diabrotica virgifera LeConte, 1868 (Coleoptera: Chrysomelidae)
– alien beetle species in the Kampinos Forest

Dawid MARCZAK

Wyższa Szkoła Ekologii i Zarządzania w Warszawie, ul. Olszewska 12, 00-792 Warszawa, Kampinoski Park Narodowy,
ul. Tetmajera 38, 05-080 Izabelin, e-mail: dawid.marczak@gmail.com

KEY WORDS: faunistic, new records, invasive species, western corn rootworm beetle.

Diabrotica virgifera LECONTE, 1868 należy do podrodziny Galerucinae w obrębie rodziny Chrysomelidae. Chrząszcz ten jest ważnym szkodnikiem upraw *Zea mays*, a naturalny zasięg jego występowania obejmuje Amerykę Północną (SAHAJDAK i in. 2006). W Polsce, oprócz kukurydzy, gatunek ten notowano również na *Humulus* spp. i roślinach z rodziny Cucurbitaceae (BEREŚ i in. 2019). Dodatkowo dorosłe osobniki podgatunku nominatywnego *Diabrotica v. virgifera* łowione były na kwiatostanach wielu roślin, np. *Chenopodium* spp., *Solidago* spp. kwitnących w momencie przekwitania *Zea mays*, bowiem stanowią one bogate źródło pyłku dla samic składających jaja (BEREŚ i in. 2019).

Do Europy gatunek ten został zawleczony pod koniec XX wieku. W 1992 roku został stwierdzony w Serbii w okolicach Belgradu (BAČA 1993). W kolejnych latach, bardzo szybko rozprzestrzenił się w Europie Południowej i Środkowej. VAHALA i BEZDĚK (2002) podali go z Czech. W roku 2005 znany był już także z Austrii, Bośni i Hercegowiny, Bułgarii, Chorwacji, Francji, Węgier, Włoch, Holandii, Rumunii, Słowacji, Słowenii, Szwajcarii, Ukrainy i Wielkiej Brytanii (KISS i in. 2005). Ponadto MICHAELAKIS i in. opisują go (2010) z Grecji, DICKE i in. (2014) z Niemiec, a BACAL i in. (2020) z Mołdawii. Według bazy danych CABI (2022) obejmującej dane o gatunkach inwazyjnych był także stwierdzany w Albanii, Białorusi, Czarnogórze i Rosji.

Do Polski gatunek dotarł w roku 2005 (SAHAJDAK i in. 2006). Obecne jego rozmieszczenie w naszym kraju to obszar południowej Polski (BEREŚ i in. 2015), a zwarty zasięg obejmuje obszar województw: podkarpackiego, lubelskiego, małopolskiego, śląskiego, opolskiego, dolnośląskiego, świętokrzyskiego

oraz południowych regionów mazowieckiego i łódzkiego. Znane też są pojedyncze stanowiska z Podlasia i Wielkopolski (BEREŚ i in. 2015). Jeśli chodzi o potwierdzone stanowiska w kwadratach UTM, to w tym zakresie literatura jest bardzo skąpa, gdyż podawany był jedynie z 6 kwadratów: EV49, EA74, EA75 (SAHAJDAK i in. 2006), FA03 (BEREŚ i DRZEWIECKI 2011) oraz CA06 (DRZEWIECKI i in. 2016). Rozmieszczenie tego gatunku było łatwe do monitorowania do roku 2013, ponieważ był to szkodnik kwarantannowy i podlegał ścisłemu monitoringowi przez Państwową Inspekcję Ochrony Roślin i Nasiennictwa (BEREŚ i in. 2015). Od roku 2014 zniesiono status szkodnika kwarantannowego, przez co trudniej jest obserwować ekspansję gatunku w Polsce.

W roku 2022 stwierdzono dwa stanowiska gatunku w Puszczy Kampinoskiej, na obrzeżach Kampinoskiego Parku Narodowego:

- DC79 Marianów ad Leszno, 29 VIII 2022, 1 ex., w czerpak w zbiorowisku ruderalnym z *Solidago canadensis*, *Solidago gigantea* i *Tanacetum vulgare*;
- DD60 Wilków nad Wisłą ad Leoncin, 5 IX 2022, 1 ex., w czerpak w zbiorowisku ruderalnym z *S. canadensis* i *S. gigantea*.

Warto podkreślić, iż rejon Puszczy Kampinoskiej, w których odnotowano gatunek są terenami ekstenywnie użytkowanymi rolniczo, a uprawy głównej rośliny pokarmowej tego chrząszcza – kukurydzy – zajmują jedynie małe arealy. Zazwyczaj są to wąskie, kilkusetmetrowe pasy, pomiędzy nieużytkami lub zabudowaniami. Pomimo, że gatunek ten jest uważany w kraju za inwazyjny, z punktu widzenia ochrony przyrody w Kampinoskim Parku Narodowym nie ma większego znaczenia, gdyż nie zagraża rodzimej faunie i florze.

PIŚMIENNICTWO

- BAČA F. 1993. New member of the harmful entomofauna of Yugoslavia *Diabrotica virgifera virgifera* LE CONTE (Coleoptera, Chrysomelidae). *Zaštita Bilja*, **45**: 125-131.
- BACAL S., BUȘMACHIU G., BURDUJA D. 2020. Observații asupra viermelui vestic al rădăcinilor de porumb (*Diabrotica virgifera virgifera* LE CONTE, 1868) în Republica Moldova. *Știința Agricolă*, **2**: 35-40.
- BEREŚ P.K., DRZEWIECKI S. 2011. Przydatność wybranych insektycydów do zwalczania chrząszczy *Diabrotica virgifera* LE CONTE w kukurydzy (*Zea mays* L.). *Progress in Plant Protection*, **51** (1): 167-176.
- BEREŚ P.K., SOSNOWSKA D., FIEDLER Ź., DRZEWIECKI S., KONEFAŁ T. 2015. Zachodnia kukurydziana stonka korzeniowa (*Diabrotica virgifera virgifera* LECONTE) – występowanie, biologia, szkodliwość oraz strategia zwalczania. Broszura informacyjna. Instytut Ochrony Roślin – Państwowy Instytut Badawczy, Poznań, 44 ss.
- BEREŚ P. K., DRZEWIECKI S., SIEKANIEC Ł., KONTOWSKI Ł. 2019. Alternative host plants for *Ostrina nubilalis* Hbn. And *Diabrotica v. virgifera* LECONTE beetles in southern Poland. *Progress in Plant Protection*, **59** (1): 69–75.
- CABI. 2022. Invasive Species Compendium, <https://www.cabi.org/isc/datasheet/18637>, dostęp 15.09.2022.
- DICKE D., MARTINEZ O., FROSCH M., LENZ M., JUNG J., WILLIG W., JOSTOCK M., KERBER M. 2014. First occurrence of western corn root worm beetles in the federal states Hesse and Rhineland-Palatinate (Germany), 2011. *Julius-Kühn-Archiv*, **444**: 1-14.
- DRZEWIECKI S., PIETRYGA J., BEREŚ P.K. 2016. The effects of chemical control used against males of *Diabrotica virgifera* LECONTE in maize in southern Poland in 2011-2012. *Nauka Przyroda Technologie*, **10** (1): 1–12.
- KISS J., KOMÁROMI J., BAYAR K., EDWARDS C.R., HATALA-ZSELLÉR I. 2005. Western corn rootworm (*Diabrotica virgifera virgifera* LECONTE) and the crop rotation systems in Europe. (ss. 189-220) [W:] S. VIDAL, U. KUHLMANN, C.R. EDWARDS (red.): *Western Corn Rootworm: Ecology and Management*, CABI Publishing, 310 ss.
- MICHAELAKIS A.N., PAPADOPOULOS N.T., ANTONATOS S.A., ZARPAS K., PAPACHRISTOS D.P. 2010. First data on the occurrence of *Diabrotica virgifera virgifera* LE CONTE (Coleoptera: Chrysomelidae) in Greece. *Hellenic Plant Protection Journal*, **3** (1), 29–32.
- SAHAJDAK A, BEREŚ P.K., KONEFAŁ T. 2006. *Diabrotica virgifera* LE CONTE – a new threat to maize crops in Poland and measures taken against the pest. *Journal of Plant Protection*, **46** (2): 157–161.
- VAHALA O., BEZDĚK J. 2002. The first record of *Diabrotica virgifera virgifera* (Coleoptera: Chrysomelidae) from the Czech Republic. *Plant Protection Science*, **38** (3): 114.

Wpłynęło: 15 września 2022
Zaakceptowano: 3 listopada 2022